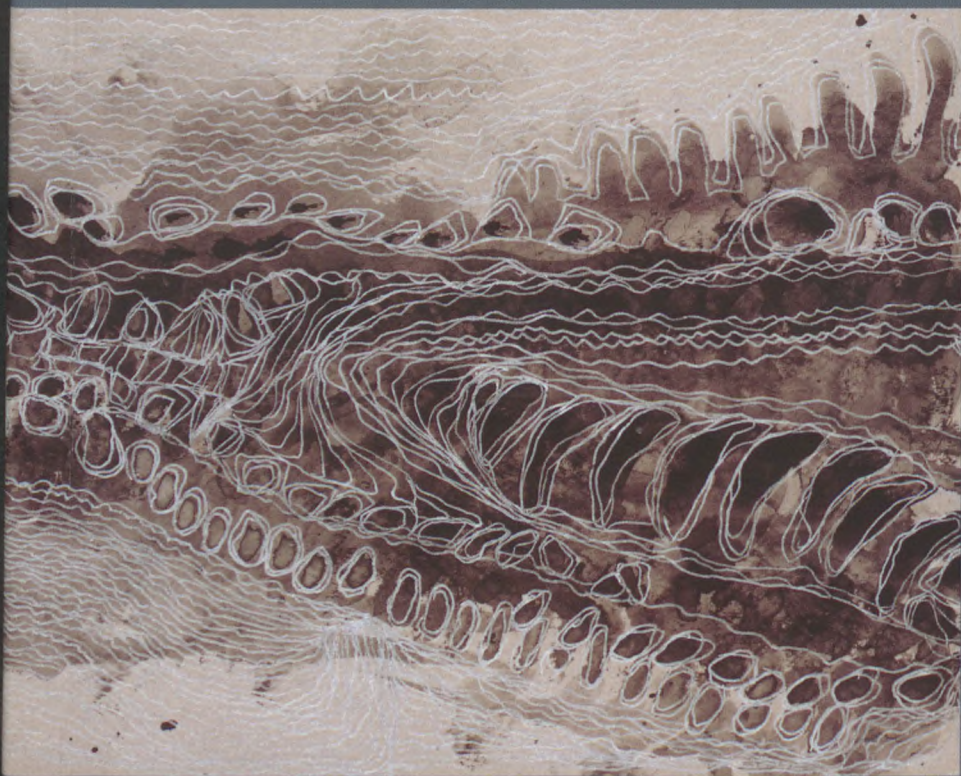

MB
200.029

KISS BENEDEK

Októberi tücskök

Kiss Benedek (*Akasztó*, 1943), József Attila-díjas költő új kötetének alaphangját az érett kor kísérőjeként megjelenő melankólia jellemzi. Saját veszteségeit leltározza, szedi rendbe. Ez a kötet októberi arculata: levelek hullanak, púposodik az avarral hiányaink halma. Őszikéi azonban mégsem csupán borongásra hangolják az olvasót: a költő a tücskök örök epikureizmusával csempész verseibe egyfajta bakkhoszi hevet – írja a kötet szerkesztője, Ijjas Tamás.

KISS BENEDEK

Októberi tücsök

Kiss Benedek

Októberi tücskök

– korábbi és újabb versek –

Budapest

A kötet megjelenését a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma –

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

Magyar Könyv Alapítvány

Magyar Könyv
Alapítvány

és a Budapest Hegyvidék XII. Kerületi Önkormányzat
támogatása segítette.

Szerkesztette:

Ijjas Tamás

A borító

Kiss Virág munkája.

MB 200. 029

2005

© Kiss Benedek, 2005

HALADÉK

Megint az ősz

A pulifürtös őszibarackfák
lombjaikat mind elhullatják –

ősz ez megint.
S az ősz megint:

alázatosabb szívvel szeress,
szívedből már minden condrát kivess,

s tudd: kakukkszóra
már fakóbbra

válhat az arc is – így idd borod.
Ne kérdd: ki tegnap veled ivott,

hová lett mára
kakukk szavára?

S jó lesz, ha „magányod begombolod” –
lífeg a szélben, míg magad vacogsz.

Ahogy megállok csikorogva

Mályvaszín verseimmel immár
házalhatok én – tél jön.
Rozsda pereg csillagról, fákról,
ha megállok fehérlőn,
rozsdá lepi szemhéjam, vállam.
Zuhogj csak, hó, húsen, csodásan,
csikorog fönt a firmamentum,
kocsma fogad be, asszony vagy templom –
mindegy, csak valami befogadjon,
valaki derűt, kedvet adjon –
pereg a rozsda, hó pillézik rá,
ahogy megállok fehérlőn,
ahogy megállok csikorogva
rozsdában, hóban, rom-ház időben.

Haladék

Odakint
nyersen
dübörög az élet
/az élet? csak buszok, villamosok/ –
míg fenekem bent nyögeti
súlyosan
a karosszéket:
könyökölök és
magamba-hallgatgatok.

– Figyelj,
pajtás! –
súgja egy benti manó –
igyál egy jó pofa fröccsöt,
hűtve a bor!
Így kornyadozni
szárazon
mire való?
Hisz dübörögtél,
akár a kisegér,
te is valamikor!

Hogy oda a vihánc
s munkád se kell,
ne bántson annyit –
gebedjen meg a világ!
Érd be a régi, bölcs
poéták
verseivel,

s van borod:
nedvesítsd meg hát a szád!
Jöjjön a bódulat, ha már a postás se
kopog be – vagyis a
semmi honor.
Egészségedre!
Mikor szoksz már le
lelkedről? könnyítsen
meg most a bor!

Kaptass a konyhába,
spricceld a fröccsöt,
igyál és várj:
haladék ez a vers,
s haladék minden nap,
bárhogy is töltöd,
s poharad öble is ideiglenes.

A mindennapi pohár

Töltitek, okkal, oktalan,
mivel feneke van.
Megtelik gyorsan a pohár,
s máris üresen áll.

Van, kinek temetése van,
újszülött fia van,
ennek meg lakodalmasan
taktust verek magam.

Egyik mind névnapot idéz,
cimborákat keres,
másik az életére néz,
mint örök alperes.

Van, aki a semmire lát,
van, ki még arra se,
emezt meg – bár nem volt galád –
megcsalta kedvese.

Más meg azt mondja: mi soha,
soha meg nem halunk!
/bár Platón s Szókratész oda,
s oda Jézus urunk./

Oktalan mégsem telt tehát,
mert mindig van valami,
amivel a sors úgy megáld,
hogy nem bírjuk kimondani,
némán kell hordani,
borba kell fojtani!

Unokát várok

Unokát várok.
Csibész lesz, Kata.
Ennyit tudok róla.
Nagypapa leszek,
újból nagypapa!

Most még csak alakul,
formálódik a drága.
Rám üt-e vajon?
vagy nagypapa üt rá
az unokára?

Kata lesz, csibész lesz –
ennyit tudok róla.
Mert csibész minden Kata,
(nem Kati, Katinka)
legyen bárki lánya.

Gömbi lesz? Kopasz?
Vagy nagyfürtös, mint az anyja?
Én tudom, ha meglátom,
annyit mondok majd csak, hogy:
„azannya!”

S vajon mi várja?
milyen felszéllel milyen ország?
hogy fogadja az
„új Európa”
egyik legkisebb porontyát?

Ringatom, rengetem majd,
mint nővérét, Sárát,
ki nagypapára huncut szemet vet,
s mielőtt megcsókolná,
félresimítja a szakállát.

Az anyanyelvet
úgy duruzsolom majd fülébe,
hogy akkor se felejtse
akár egy ízét is soha,
ha egykor jenki hajlik is fölébe.

Kata biztosan méltó hűg lesz,
hisz Kata
a világ minden boszorkánya!
Rám üt-e vajon?
Vagy nagypapa paskol rá
a szakálltépő
boszorkányra?

A 60. előtt

Magammal sem értek egyet,
hogy megértem az ötvenkilencet.
Bár – ötvenkilenc? hatvan? – egyre megy.
Csak mindig hozzáragasztunk
végéhez 1-et.

Az 56 – az még valami...
Nem beszélve a 48-ról...
Addigra az ember az – aki.
Sem keleti,
sem nyugati sógor.

Tudja – innen is,
onnan is
elég volt a jóból.

Messze vagytok már

De messze vagytok már,
ötvenes évek! –
lódarázs dongott, a döglégy döngött,
nagyapám folyton
pincébe tévedt,
s káromkodva törte az akácrönköt.

S uramisten, milyen
szerelmes voltam!
Nem tudtam, mért dohog úgy az öreg,
míg kapok fél kiló rossz kenyeret,
ha végig Rá gondolhattam
a boltban.

Hó alól fű

Gyermekkor friss gyepe,
futballpálya, birkalegelő,
ilyenkor füved vadul zsendül,
évszázadok hava olvadoztán
pogány lándzsákkal
vadul tör elő.

Mintha megújulnék veled én is,
futballpálya, birkalegelő,
őszibúzaként fagyot lebírva,
és mintha konok szívünk tüzétől
langyulna újra
s fényesednék ki a levegő.

Szeretnék játszani, futni ma újra
futballpályán, birkalegelőn,
tarackgyökér-erős vérindákkal
kapaszkodni az élet szívébe,
hisz virágzás tornya ott is,
hol várnak rám:
a temetőn.

Megindít mégis,
ha pogány lándzsákkal
hó alól fű tör elő.

Világbajnokság

Becsülöm bizony a bajnokot,
ki könnyet ejt a nagy csata után,
hisz nemcsak övé a marsallbot,
s a vesztes is lehet Batu kán.
Tisztelem ezért a bajnokot,
ki sírni tud a győzelem után.

Tulajdonviszonyok

Amikor nem fájt,
nem is tudtam, hogy
ez az én lábam.

Amióta fáj,
úgy érzem, ez már
nem az én lábam.

Viszonylatok

Egykoron harsányan
azt kérdezgettem:
ki él
helyettem?!

A kérdés
ma is kemény:
ki helyett élek
én?!

Ember vagy madár?

Szemem szűkül, zuhog rám az éj.
Sárkánytüdők, lombos fellegek
zizegnek és vörhenyes levél.
Eső ver és rőt levél temet.

Kávészsze és borospohár
dúcorog az asztalon. Magam
kócsag forma ember vagy madár,
csörtetek az éj bokraiban.

Itt az éj, hát újra itt az éj!
Harcsateste hűvös, mint a sár.
Farka megcsap: rebbenek, futok,
kócsag forma ember vagy madár.

Félreértés

Mennyire gyűlöllek,
ó, éjszaka!
Megtévesztő lehet pedig,
ahogy éjfél tájban kiülök
egy padra
csillagaid alá,
s nézek fölfelé,
mint egy lunatikus.

Csakhogy én már
akkor is
a pirkadatot várom!

Miért virrasztok?

Örökkön élni szeretnék,
azért virrasztok tán.
Így várom a Nap keltét
a Hold fogytán.

Erőm
kevés.

Na, és?

Az éjszaka is
fogy
tán.

Egy (?) poetesszára

A minden spirálján
lóg bugyim,
keleti-nyugati léghuzat
lyukain
ki-be jár.
Kit izgat?
Van hugyim,
s kit izgat,
kit hogy ringat el,
ki mindenkit elringat:
a halál?!

Kit izgat, ki – mi vagyok?

Lóg mellem,
lóg bugyim,
semmi gond:
van hugyim,

s nézik, nézik a csillagok.

Kinek a pap, kinek a papné

Mit bánom én, kivel fekszel le,
csak álmodj velem!

Mit bánom én, kivel álmodsz,
csak mellettem ébredj!

A jóságos varázsló

Schéner Mihálynak, szeretettel

Szerencsém,
hogy öregapámnak szólítottalak,
Varázsló,
én,
ifjú nyolcvanast
a vén 60 éves!

Agyonnyomtál volna,
megnyuvasztottál volna
szelíd mítoszaiddal.

Varázsló! ezekkel
én is jól vagyok eleresztve,
hisz'en hat ujjal születtem,
de a dobót pörgetni
tőled tanulom.

A sámánok ideje véges,
ám a Varázslók és a
Megváltók tudása időn túli.

Így épül babák háza, meseház,
mely fölött Istenke fuvoláz!

Szavalóversenyek Akasztón, Mikuláskor

1.

András-nap múltán az óra
keményen kongat,
hámba fogják ilyenkor és
megzabolázzák
a gyerekek
a Holdat,
így repülnek messzi
Olümposz-tájra,
Akasztón béke ül,
és kiül
szemükben versek varázsától
viola, mályva!

2.

Alszik a mackó,
ömlik a hó,
roppan a kacsatollú
jégtakaró –
hol vagy, fűtyörögi
sárgarigó?

Hol? bíz' a könyvtár
termeiben,
párosan, egyedül,
rengetegen:
sárgarigókkal teli a padok,
avagy széken kuporogva csak
verseket mondanak
kicsik-nagyok!

Vattacukros képpel

Jaigató ludak a jegenyék,
örvénylenek,
szél-anyó mellükről
tollat tépked,
a május meg,
ez a viháncos kedvű gyerek,
ráfúj
és bokáig
pihében lépked.

Orrod-szád-szemed
teli pihével,
akárha
hóhullásba merítenéd
arcod,
vagy strandon ragacsos,
vattacukros képpel
szipognál, mit öcséd
orrodba csapott.

Szél ront át a réten

Szél ront át a réten –
úzótt indián.
Vénasszonyfű térden
mormol lábnyomán.

Cserje csahhint és nyí –
komondor, kötött.
Átalszökken résnyi
fülei között.

Meglendül most távol
két szál jegenye:
egy kis erdő-sátor
ajtó-függönye.

Néhányat még ring-leng,
majd ingón megáll,
s kifújja magát bent
a szél-indián.

Vízpart

Kavics kacsázik,
kacsa
kavicsos parton
tipeg.

Lúdtapam ázik.
Hápgog a nyárfaliget.

Hat lúd gereblyézi,
a hetedik nézi
az árpataλλó-vizet.

Nézem
a hetediket.

Lám, hattyútollú!

„Csak hát,
ha lúd,
minek?!”

Gágint az, s penész-zölden lehulló
helypénzt
fizet.

Öregasszony hajnali útfelen

Öregasszony a kihűlt útfelen,
gyulladt szemében fölgyúlt éjszaka.
Ki felöltözik, mégis meztelen,
vagy haza indul, s nem talál haza –
úgy áll a fényben, fosztott-reménytelen.
Orrában párás vizelet szaga:
kutyája lábat emel peckesen,
s honnan a húgyszag száll, ő is oda
spriccent pár cseppet. Lüktet a fara,
s hogy befejezte, ráng idegesen.
Mind feljebb hág a hajnali egen
a sugár-pórázás, rőt szín szuka.
S a néni áll a kihűlt útfelen,
gyulladt szemében fölgyúlt éjszaka.

A Királyhágó tér

A Királyhágó tér, mit
Zsoliónak neveznek,
csuda jó hely ám
a sok-csodás Budán!
Sovány rózsák között
kutyák zöldre vizelnek,
s hol buszok jönnek-mennek:
kis söröző lapul jobb oldalán.

Madárcseresznyefák
bóbiskolnak az éjben,
vagány fiúk sereggel
isszák a sört, a bort.
Hajléktalan is hál
a padon tört üveggel,
s a tört napvilág reggel
a falombokból szivarcsikket sodor.

Egy jólszituált bank áll
szemben, követség trónol,
semmi közük ám ahhoz,
mi a Zsolión esik.
Hát még az Inteam Bár, mi
szolid, ámde olykor
ha túlárad a mámor,
belőle egy-két germán úr kiesik.

Világháborús rokkant –
sarokház kéreget,
meszet nem látott már
hajdan – '56 óta.
Itt lakom én. Hatos szám,
második emelet.
De nincs bennem kegyelet,
csak néhány odvas, korhely keleti nóta.

A Királyhágó tér, mit
Zsoliónak neveznek,
csoda jó hely ám
a sok-csudás Budán!
Sovány rózsák között
kutyám zöldet legelget,
s hol buszok jönnek-mennek:
néha kiint hozzám a szép csaposleány.

Szökőkút a megújult Királyhágó téren

A víz-bohócok,
dísz-garaboncok
nem csepürágók,
nem is kócok,
csak vadásznépek,
kecses lövészek,
pílanat-koncok,
szív-koloncok.

Felemelkednek,
lekushadnak,
égbe tüzelnek,
térden maradnak,
majd megint lőnek,
de nem találják
a szarvast, azt a
rőt-arany-barnát,
földre horgadnak,
mennybe ragadnak,
engem találnak,
ha rá nyilaznak,
engem találnak,
szívemet vérzik,
rabukká tesznek,
lándzsájuk fénylik,
fejet hajtok hát,
meghunyászkodnak,
nem esett híja lám
a szarvasoknak,

íjat letesznek,
lant már a kézben,
vélem húnynak ki –

kihúnynak vélem
a víz-bohócok,
dész-garaboncok,
szép vadásznépek,
kecses lövészek,
pillanat-koncok,
szív-koloncok!

Isten csavargója

Ahogy
kutyám
elcsavarog,
Istenem,
én gyarló
csámborgód vagyok.

Nappalok,
éjszakák
bozótosában
kajtathatsz,
kutathatsz,
járhatsz utánam.

Magamat
megvallom
mindenkinek,
csaholjanak
vagy
szeressenek.

Nálad kötök ki
megadón
vagy sértetten.
Megadón vagy sértetten
te ítélkezz Uram,
felettem!

Húsvét Szent György-hegyen

Nyugatról felszakadnak a felhők,
csattog a rozsdafarkú az ablak alatt,
a dundi mandulafák, mint a delnők,
rózsaszín fátylakat bodorítanak!

Lángra kap a venyigerakás,
ami eddig csak füstölgött az aljban,
a meggyfák arca meg csupa pattanás,
pedig nem virradat – alkonyat van.

Húsvét estéje – borral áldozok,
irigylik csirregve a verebek,
gyertyát égetek, tüzemre fát rakok –
fáztam egész nap épp eleget.

Most Krisztus király, megnyúlva, egyenest,
talán a lángból, felröppen az égbe,
porhüvelye sem marad, az is már szellemtest,
bár csorog,
mint a csapok végén a nedv,
2000 éve
csorog itt lent a vére.

Én Istenem!

Én Istenem, Te szóltál hozzám,
s én bamba módon hallgattam csak.
Önhitt voltam? Ha megnyuvasztasz,
nem lennék tanúja igazadnak.

Minden élő igazra vágyik,
magát csalásnak kitéve tudván,
minden élő ezerszer meghal,
ki csak lélekben, ki keresztfán.

Te, Uram, nem múlsz ki soha,
csak kínok közt velünk tenyészel,
dicsőít gyermekláncfű sora,
s igazol, ahogy ránk lenézel.

Krisztusok, lehorgadt fejjel

Sokféle az ember s esendő,
de egyformák mind a Krisztusok,
kísértenek úton, útfélen,
merre száguldok s baktatok.

Mire a lekókadtt fő, a lankadt,
lecsüngő kar, önfeladás?
Jöhet, jön még a kínhalálra
megváltás, víg föltámadás?

Jönnie kell! – sugdosom, súgom,
merre száguldok s baktatok.
Ne szégyelljétek pőreségtek,
megfeszítettek, Krisztusok!

Ti, a halállal párban élők,
mégis életre szavazók,
tudjátok-e, hogy irigyelnek
a szabadnak hazudott alattvalók?!

Takarózunk mi minden rongyba,
takaróznánk előletek.
De pőrén állunk, bár irigy gőggel,
a rongyainkban előttetek.

Lepkék

Kutyám vizébe darázs csókol.
Szomjazol ugye, darázs sógor?

Lepkék kerengik nyugágyamat.
Kering köröttem a pillanat.

Szállj le hát, szállj le, én is leszálltam.
Kimúlok véled, ki csak múlni vágytam.

Múlni, elmúlni kegyelemben,
ha már az örökké lehetetlen.

Zúzódva csörtetni magasakba?
Nyilakkal lődözni csillagokra?

Múlni, elmúlni, mint a lepkék.
Te pillézz fölöttem, zefír öröklét!

Gyakori szókkal

Gyakori szókkal mondom
az Istent –

hisz lelkétől lelkedzik
minden szavunk.

Gyakori szókkal említem
a Sátánt –

hisz egyre sátánodunk.

Sok szóval rontom
a Sátánt –

hisz nélkülünk mit sem érne.

Sok szóval áldom az
Istent –

hisz bennünk leledzik vére.

Janus-arc-kontra

HITETLEN EMBER

KÖLTŐ

NEM LEHET!

1907-1908

1909-1910

1911-1912

1913-1914

1915-1916

1917-1918

1919-1920

1921-1922

1923-1924

1925-1926

ÁRTATLANSÁG ELVESZTÉSE

ATLANTIC PRESIDENT

Sugarak erdejében

Apám elment, ment hegyesen,
gőggel karózva,
rigók szórta krajcáros fütyőt
nem hozott, sem kisnyulat zsebében,
zöld csillagait sosem hozta
haza szemében.

Anyám gesztenyelomb-hajában
megfészkelte a bánat,
fészekben két
csipasz galamb,
takarták gesztenyelombok,
rengették gesztenyeágak.

Deresek – fogynak a lombok,
fagyosak – törnek az ágak,
el-messze már a
két vadgalamb,
sugarak erdején vernek a szárnyak,
vissza már nem találják,
vissza csak temetni járnak.

Anyám,
mint fazekad,
szemed is kilyukadt:
mint a csöpp, csendben
buggyan,
gyűl,
cseppen
cseppre-csepp-tekinteted–
robajló-mázás mégis
e csend.

Kiáltás

Lekékül a szilva meghajló ágról...
Lekékültem hajdan én is anyámról.

Bömbölve, nyamvadtan értem e földre,
mondták is később: lám, mi lett belőle!

Sebtiben, házilag, ecettel kereszteltek,
(ott állt a két üveg egymás mellett).

A szemem máig lázas, csípi az áldás,
Életem: bogárzó éjben kiáltás.

Istent s a sorsomat kiáltom szét, mindhiába.
Ennyi erővel vad is lehetnék Indiában.

Ennyi erővel éghetnék gyönyörűségben,
mint ahogy lekékül a szilva ágáról érten.

Ennyi erővel lehetnék akár erős ember.
Istenem, gyehennáig vagyok már szerelemmel.

Anyám hajdani éneke

Anyám, amikor énekeltél,
vagy csak dudorásztál magadban,
olyan volt, mintha égre szállnál,
s pilléző szárnyakon vinne a dallam.

Hol már a hangod – hol vagy magad?
Riadó szívvel nézek utánad.
Elég volt egy hamis cé-pillanat,
s csillagok bogába akadt a lábad.

De engem himbálnának még a hangok,
azok a hangok, miket te tudtál.
Kattog a kis varrógép, kattog,
mintha most is fölé hajolnál.

Kegyetlen kíséret szopránodhoz,
de már az is elmesszül, hallod?
Fiad sírodra orgonát hoz –
mama, csak még kicsit tartsd azt a hangot!

Szidolozott Nap fényesedik

Meghasított rézoxid-reggel –
vörösödben most állok kicsit.
Kicsapom álmok teheneit
sömörös páskomokra –
szidolozott Nap fényesedik.

Meghasított rézoxid-reggel!
hullanak rozsdaverten
pénzeink, a lágyvas-pillanatok,
könyöklök asztalpultra,
zsebtükröt: Napot villogtatok,
íme, az ébredés zöld vidéke,
csupaszem füvek, vizslatók,
anyám elsápad: szegett szívére
vijjogva csapok – mézes kenyérre,
köröttem darazsak fullánkja dong –

Vörösödj, szidolozott Nap:
füvekben, harmatban már só vagyok,
arcomon vesszőt suhint a láz,
verődök, mint a lomb,
ha vihar rázza s lombzokogás,
s tébolyban magába öklel a nyárfa.

...Pereg az idő, ezüstpáfrány
pereg a tükrön – falhoz vágom!
Meghasított rézoxid-reggel!
kukucskálok lyukas halálon,
borostán angyalhabot verek,

arcomon pirkadtan feszül a bőr,
s kivérzik, akár a
láthatár öblös lavórja felett
a repedt tükör.

Édesanyám!

Édesanyám, te remek nagyasszony,
mért voltam én mindig
zavarban véled?

Tán mert a remek nagyasszonyokat
sohasem szívelhettem?

Annyi megaláztatással vert meg
minden uraktól-vett gesztusod,
hogy az még ma is
hegesedik.

Választékos kalapod számomra
kendő helyett
tehénlepény volt csak
a parasztmisén!

Nem egyhelyütt kerestük mi –
s főként
nem egyhelyütt találtuk meg
az Istent,
édesanyám!

Anyám a babonák közt

Szegény anyám a babonák közt
érzi igazán jól magát,
Jézus-szíve és lidércnyomás
egymás mellett békésen megfér,
azok közt tud csak eligazodni,
mint akit folyton csal a világ,
s megpihen nagysodró, téres vizeknél.

Bántja sok hivatal, s ő olyankor
Márit látja, a vén boszorkányt,
rögzött hiedelmei alatt
nem tud már soha kiegyenesedni.
Irtózik mindentől, hiszen szívének
mákony minden, mi ellene munkál,
legirtózatosabb mégis: a semmi.

Kapaszkodik hát fűbe, fába,
legvégül majd ama nagyharangba,
s pompa nélkül és felhajtás nélkül
el is jön érte majd az Isten.
Szegény anyám a babonák közt
érzi csak: jutott valami rangra,
s aggódik mégis: valami földit
magával hadd menekítsen.

Kenyeret anyám úgy eszik

Kenyeret anyám úgy eszik,
mint aki folyvást éhezik,
s darabkájáért, ha lehull,
pokol jár irgalmatlanul.

Narancsot anyám úgy eszik,
mint aki közben vétkezik,
mint aki lop, bár nem zsebes,
s fél, hogy valahogy rajtaveszt.

Anyámat a gondok úgy eszik,
harapja, rágja mindegyik,
tépdesik, bár csak csöpp falat,
hogy rajta naggyá hízzanak.

Jó halál?

Édesanyám,
imádkoztál a jó halál
kegyelméért –
de hogy lehetne az
jó és kegyes?
Arcodon láttam az
írgalmatlan vért,
s nincs vér más,
mi ily szent
s rettenetes.

Ám hited zöldellik,
virága lettem,
fájdalom és öröm
kalásza bólong,
sejtések, titkok
érnek szívemben,
ha rólad szólok.

Látogass meg, mama,
adj víg erőt,
mint régen,
elborult vasárnapokon,
s én televirágzom
az egész temetőt:
torozzanak pillék
sírphantodon!

Köznapi csoda

Csodásat láttam!

Halott
asszonyt
kivirágozni
csitri lányban.

Banális.
Mégis
ütötten álltam.

Mert csak virágzott,
elővirágzott,
ki maga már televény lett:
a halott
asszony
a csitri lányban,

s egyik a másiktól fénylett!

Ártatlanság elvesztése

Amikor valaki örül,
gyorsan fut az idő.
Így hordta terhét Mária,
az Istenszülő.

Mária volt az én anyám is,
s ő is örült nekem.
Boldoggá avatlak most anyácskám:
én is örvendezem!

Keveset láhattad boldog arcom,
pedig úgy szeretted, mint azt a fiút,
s nem is hihetted, mikor meghaltál,
hogy számomra is lesz még kiút.

Boldog vagyok most, édesanyám –
ez ártatlanságom elvesztése?
Hogy merek boldog lenni? – kérdem,
de azt szeretném, ne lenne vége!

THE HISTORY OF THE

REIGN OF
HAROLD GODWINSON
BY
JOHN RUSKIN

IN TWO VOLUMES.
VOL. I.

LONDON:
PRINTED BY
JOHN WATKINS, 15, N. MARK LANE.
1843.

METSZETEK

Napfény-varangy

Zajlik a Duna,
háta aranylik,
jégтарéjokon
napfény varangylik.

Varangyló napfény
vállamon is –
mi szárny lehetne:
nyűves bilincs.

Roskasztják vállam
fény nyűvei,
tocsogok tócsán,
lyukkal teli.

Kilyukad lelkem,
májam, tüdőm.
Cseppre csepp: csöppen
szét a jövőm.

Cseppre csöpp: cseppen
szét mind a múlt,
a feneketlen
bábeli kút.

Roskadoz vállam,
hólé lecsordul.
Bent egy szem kvarc-kristály
belécsikordul.

A félelem születése

Idő: tél, de nem karácsony. Előtte vagy talán (inkább) utána. Szóval egy téli nap délelőttje. Reggele nincs és estéje sincs – széthullottak, mint szoboröntés után a gipsznegatívok. A gyermek megszületett, Heródes-időben, ám a hal jegyében, négy és fél éves már, ha jól számítom.

S rengeteg halat lát most és ámul: áll a közeli halastó mellett, melyből férfiak jeget vágnak, feltölteni a jégvermeket. Ott van nagybátyja is, ki nemrég jött meg a fogságból. S töméntelen hal hever: kárász, vadponty, compó, ki-szétdobálva a tocsogó jégen, tátognak, fel-felvetődnek, szórják az értékét vesztő halpénzt bőven, köztük dilettáns kecskebékák esnek-kelnek bőrkorcso-lyákon. A jókora lék körül csapkodó jókedv, izzik a pálinka parazsa eleven kandallókban – béke van végre, iszik a hazai télben mind, akit megkímélt a torló keleti tél, nem a gránát, nem torkolattűz, csupán a csákány csattog, villog. A lovak hámban, hátukon takaró, toporognak, orrikaik vázák: lengenek bennük párából fürtös organacsokrok.

Elunván bámeszkodni, a gyermek föltogyog vala egy kocsi után a kerteken átal, egy idegen háznak udvarán keresztül, s mikor a tárt kapu előtti lejtőn meglódulva a kocsi kifordul, mintha a föld alól – előtte terem egy hatalmas eb, jön rá csaholva, mint a rontás. Ember sehol. Hátrál a gyermek, beszorul a verandára, mögötte

hófehér fal villódzása, szemközt az olvadó
hó csillogása a sugárözönben, előtte föl-le
sétál a medvekutya, sírásra, moccanásra
felé kap, mordul. Megáll hát mozdulatlan
s némán, sírását torokba fojtva. Végére komótosan
elébe ül az eb, hosszan kilógó nyelve a gyermek
arca fölött ráng, maga is undok külön-féreg, habot
csurgat rá, nyálat, és vakít a fal, a hó, a jégcsapok
csillámlva csöpögnek, vakít a rettenet-fekete
szőrösömó, és mélykék olajban forogva meg-megszikrázik
a két kutyaszem...

Nem karácsony van, csak tél,
téli nap délelőttje, időtlenülve. Reggele
nincs és estéje sincs – széthullottak,
mint szoboröntés után a gipsznegatívok.
Ott áll a gyermek azóta is a fényzuhatagban,
arca fölött lihegő kutyanyelv vöröslik.

Zord egek

Bokor legelt az égzengésben,
bődülő fák alatt,
felhőkben: az Isten ínyében
villogtak aranyfogak.

Fák alatt,
szélben,
taroló ég alatt
bokor gyanánt rég én legeltem.
Nevettem, hogy mellemben dalt
jéggel tetovál a zivatar –
sebet sebre
kohányul vettem.

S ülök most az idő zengésében,
vonuló, zord egek
rakéta-dárdás seregét nézem,
és remegek.

Félek:
egy éjjel perzselt madár
potyog az útra:
így érkezik
a bitang horda;
s a rongy-halál!!

S végig a csöndtornyokon,
falakon,
ablakokon,
tenyeremen és homlokomon

megfejthetetlen sebek nyüzsögnek,
s mesterségüknek
címerként
üszökcstillagos hieroglifa-nyom.

S szívünkben elhever, mint a
bezabált hiénacsorda,
a stroncium.

Metszetek

1.

Hánytorognak
a vadvizek.
Lábujjhegyre állnak
benne
a nyárfák,
szarkafészeket
az égnek felajánlják.

De kinek
háza dől,
malacát viszi az ár,
hogyan szóljon istenéhez?
Fekszik a gabona,
a jég kaszál,
kigyótestéből ez a nyár
méreggyöngyöket verejtékezt!

2.

Dörög az ég, mint a rianás, s a villámok az ember szívében gyökereznek.
Csak csínján a borotvával – éles a penge, és
zuhog most kint az eső.
Tankok szántanak, repülőgépek vetnek –
Halál arat, merre a szem lát.
Te vagy csak a remény, birsalma régi illata az
almárium tetején.
A Gesztenyés parkba ma nem megyünk, kedvesem,
a világ szilánkokkal teli.

3.

Csend.
Az elme
magába mélyed.
Hallgat.
Reményt kuporgat.

Horzsolódnak a kontinensek,
mint a malomkő.
Morajjá őrlik a csendet.

Így születik a tengermoraj.
Mögötte
emberi jaj.
Mintha állkapcsok összecsettennek.

Nagy vizek fröccsennek szét, mint a nyál.
Csapódnak a kontinensek.

Virágzik
az árvaság,
mint a szik
kopár síkon.
Fehérszik arcainkon.

S mint fűtykösüket ha
kamaszok meregetik –
rakétáikat
összeméregetik
az atomhatalmak.

Csend.

Az elme
magára marad.
Magára mered.

Hallgat.

4.

Hé, Heródes,
felkötheted magad,
minden pribéked
nyugállományba menjen:
nincs már több dolgod a
történelemben:
most sem születik meg a
Kisdéd,
nélküle nyomorítjuk
a Földet,
mert a boldogtalan Mária
most is elvetél
bennünk.

Isten szeme bevérzik, látván:
mivé is lettünk!

5.

Újgazdag-mosollyal gőgöl a Nap, s a
csóró füvecskék
negédje felé hogy ácsingóznak!
Április, szöknek égbe az árak,
s lesz még drágább is
és bizonytalanabb
a holnap.

Sebaj, a virágok és a lányok
szépek, mint a kormány-ígéretek.

Pár százezer megél
dúsan,
a többi vetél,
kukákban kotorász, míg meggebed,
ünnepen csirkelábat ropogtat,
kiszolgáltatva,
mint eddig is,
a bitangoknak.

Édes kis hazácska, hát hogy is lesz ez?
Amikor győztes vagy,
akkor is vesztesz?
Toporogsz, amikor zúdulnod kéne?
S fiaid helyett kést
szorítsz szívedhez?!

6.

Sík határ a földem,
egem sík határ,
a csöndet harangszó
béleli puhára.
Esténként felindul
fészkéből a táj,
szimatol utánam,
nyomaim bejárja.

Szurdok állja útját,
tornyozódik bástya –
szülő nagy szívéhez
sehol visszahíd?
s zöldellőbb hazára,
örömösebb tájra?
hogy híznának rétyén
romlott napjaink!

7.

Száll lefelé, száll lassan
felhő-lebenyekkel az este,
és szül egy csillagot.
Mintha sün oson elő
a kotorékból.
Még lejjebb ereszkedik –
még egy csillag.
S mire bokáig sötétben gázolunk,
mintha avarban,
telipötyörészve az ég
fénytüskés sündisznókkal.

Mit súg a lelked:
meddig még ez a temérdek hó,
meddig a tél?
Jön még kikelet,
madárricsajgó,
vagy minden élő
csapjon föl fókavadásznak?
Ma kedvesemmel
sétáltunk a csillagszórós havakban,
s akkora rügyeket láttunk a gesztenyefákon,
mint a kutyák fasza.
Jövel, ó tavasz, jövel,
enyhítsd az elesettek kínját,
rügyeid
robbanjanak lombsátorrá,

mely alatt vígan esernyőzhet
minden hajléktalan.

Száll lefelé lassan
felhő-lebenyekkel az este,
és szül egy csillagot.

Még lejjebb ereszkedik –
még egy csillag.
S mire bokáig sötétben gázolunk,
mintha avarban,
telipötyörészve az ég
fénytüskés sündisznókkal.

Tegnap csak két ember fagyott meg.
Enni sem ettek – jelentette az orvosszakértő.

Agyó Barátaim az Égi Boltban!

8.

Nyitom az ablakot,
csukom az ablakot,
nyitva bár,
csukva bár:
ülök és
hallgatok.

Így futnak a napok,
hagynak itt hónapok.
Mit sem ér,
mit teszek,
s az sem,
mit gondolok.

Csukom a szememet,
gondolok csillagot.
Ha csukom:
borzadok,
ha nyitom:
rettegek!

Integetők

Ilia Mihálynak

A Nagy Rák ollói
gyász-fényesek,
órái
lidércesek –
hulló nyarak ti!
hüllő telek!
Ám borzas nyárból vagy
zúzmó-palotából
valaki
mindig
átinteget.

...Fedélzeten a matróz
almát evett,
gondoltam: uszály Robinsonja,
gondoltam aztán:
vízmarta szikla –
asszony-vizek
s mélyvíz-nők hátára ró
verseket,
s mikor egyikből másikba úszik,
mennyei búcsúk
bazáros bódéit:
kéményhez köti a fellegeket,
kiáll a tatra,
hogya szelek
lengessék-mossák a rongy tüdőt
s a bíborsírályt is
bent,
mint a kendőt,

s karja
alma-babás faág,
úgy integet...

Mert Nagy Rák ollói
gyász-fényesek,
órái lidércesek –
hulló nyarak ti,
hűlő telek!

Vérhólyag az egyik szeme,
vérhólyag a másik szeme,
s folyton
felénk mered,
jó hát, ha hűlő
nyarakból, múltó
telekből
valaki átinteget!

Tündér Baka

Pehotnij – az voltál, Pistám, tündér baka,
szíved szuronyától fölvérzett az éjszaka.

Éneket úgy még, magyarul, kevesen tudtak,
ahogy – lépdelvén balsorsod felé – te fújta.

Istent daloltad – hová is fordulhat rendőr fia?
Így született, pokolban, mennyei harmónia.

És képek, képek, miktől vakult a mennybolt.
Édes Pistám, ki voltál, azt mondják rád már – nem volt.

Pedig vagy, fájsz és vérzel, villámlasz a felhőkben,
valahányszor özönvíz képében látogat Isten.

S elcsitulsz csermelyekben, folyásban, patakparton.
Szeged, Szekszárd fölött te szállsz le, nem a mákonyos alkony.

Koportos

– *reminiszcenciák Balázs József emlékének* –

Egy köteg vessző a becsület –
és becsület minden felett.

Egy vesszőköteg a becsület,
de a vessző mind odalett.

Megcsúfítottátál, becsület!
Összesározták képedet!

Nem akkor lettél sáros, ott,
mikor a meredek rád omlott,

de akkor, attól, amidőn
giliszta mászott a velőn,

s taknyos mocska visszamaradt,
hogyan elborzadt az öntudat.

Balázs Jóska? Rostás Mihály?
Az ember sok próbát kiáll,

gyűjti a vesszőt, vetkezik,
10 fokos vízbe merítkezik,

a mart omlik, alázuhan,
egy fals pillanat s odavan,

de a becsület becsület,
bár pióca, poloska mássza meg,

de a harangszó harangszó,
csórón is mennyekbe ható,

hová belátni nem lehet –
de a becsület – becsület,

de ez az élet, ha kurva is,
nem lehet annyira hamis,

hogy ki ne csikarhass belőle egy
falat jót, pupillányi eget,

ha a becsület – becsület!

Napok fogyásán

Napok fogyásán
utak, házak
sötét habokkal
lűktetnek, áznak,
ablak rácsán,
ajtó résén
szörcsög szennyes,
sós sötétség.

Tüdejét lekapcsolja az ember,
polgári mellény:
fölkasztja,
kopolyút vesz egy halszaküzletben,
cseréli
kezét
uszonyokra.

Lábon csak egy vak jár erre,
átlátszó bottal kopogtat –

fényeskedjék
jószerencse
néki és minden vakoknak!

Kolduspénz

Másként csörög a pénz
a koldus kalapjában,
mint a világban
úgy általában.

Ez nem kövér – de cérnahang!
Nem ebédre hív – lélekharang!

Aki bedobja, szégyenli magát!
Ettől nem fordul jobbra a világ.

Ettől a finnyás lelkiismeret
megnyugszik, aztán kávézik egyet.

Ettől, kit seggbe rúgni kellenék,
még lehet embertárs, sőt, talán derék!

Ettől nem fordul jobbra a világ.
Ki kolduspénzt dob, szégyenli magát!

Bizony, másként csörög a pénz
a koldus kalapjában,
mint a világban
úgy általában!

Aberrációk

Tombol a hús,
a lélek meghúzza magát,
Lélek?
Az értelem sem ismer magára!
Kétkezű – kétlábú állatvilág!
Az utálat patás mennyországa!
Vissza az akasztófát,
vissza!
Nem tudjuk megőrizni tisztának,
ami tiszta!
Vissza az akasztófát, kötelek!
Ne becsüljük túl magunkat,
emberek!

In memoriam D. Thomas

Halottját
kiadja a szív – igen.
Ha elszáll a világ s fölszáll
a lélek hangok örvényeiben,
halállal suvikszolt lakkcipőben
füstök közt ha fölszáll ünnepien:
hogy maga maga maradjon:
halottját
kiadja a szív,
igen!

A globalizmusról

A betűk fellázadtak –
leszoktatnának
az olvasásról.

S már megint olvastam
– végre! –
– s igazat! –
én, galád!

Most várhatom, hogy ismét
„beszítálja agyamat a szesz”...

Dióhéj-történelem

Ó, te bájos
Kádár-éra!
Ennyit ért a
magyar vére?

Mit?
Hogy újra
Kádár-éra?
Teszek én a
Kádáréra!

Hekatomba

Mikor saját vesztünket ünnepeltük,
a tetszhalott (vagy halott) meg se mozdult.
Nem könnycsepp – pezsgőknek cseppje csordult:
de jó is itt, a Kempinskiben – együtt!

Majd orrára bukott a hökkent
Szulimán-szobor, úgy beledöbbent.

2003

Balassiáda

Csakazértis rózsák,
szekfűk és violák
elémbe táruljatok,
az nagy jó Úristen
segítsen erőben,
s ti még ne hervadjatok,
legyek még vigalmas,
ellenségnek farkas,
szívemre hajoljatok!

Veszejtik népemet,
irtják nemzetemet,
ki vala népek köve,
lélek itt léleknek
csak mintha féregnek
lenne rágandó töve,
szegényt ők nem néznek,
bár az jó vitéznek
szakadjon is meg szíve.

Janicsár oskolák
tagadni tanítják,
aki vér a vérünkből.
Panasszal hová megy,
akit az egyszeregy
is kiforgat hitéből,
ki csak a koncra néz,
immáron nem vitéz,
nyüvesedvén már régtől?

Munkának, kardnak itt
nincs becse, karmait
jól feni a bitangság!
Csuda, ha elbutul,
elapad, elvadul
ez a mennyei ország?
Mit mi nem becsültünk,
lészen majd nélkülünk
idegennek Mennysország!

De ti csak violák,
akár a mákvirág,
tovább is viruljatok!
Nem veszünk mindnyájan,
csak kinek a nyájban
fő és kolomp adatott,
s akik még maradtok,
azoknak virágok
s rétek tavaszt hozzatok!

Csakazértis rózsák,
szekfűk és violák
lábamhoz tolongjatok,
az nagy jó Úristen
segítsen erőben
mindönket, ki nem halott,
eszünk is, szívünk is
nyíljék meg, miértis
fejet és térdet hajtok!

Hamuka-ország

Dívik az országos hamuka-játék,
csillagok nem lobognak...
Mindenki annyit hamukázhat,
hogy unokája is
beleroskad.

Ezt a szót, hamuka –
ki ne ejtsd többé,
mert többet nem hamukázol.
Hallgatnak rólad is örökké,
pedig a játékból
nagyon hiányzol.

Hamuka szüli Hamukát,
van benne tapasztalás már
vagy ezer éve.
De mi csak hamukázunk tovább –
igaz vagy nem igaz?
Megérte? – vagy meg se érte?

Így jön el végül Hamuka-ország,
és mi csak hamukázunk
vitézül.
Dániában valami búzlik.
Régen már.
Mi készül?
Vajon mi készül?

Hollóhodás

Gennyedzik annyi
elhamvadt álom
havában
hollóhodásom.

Hány dőbbenés!
Hány dobbanás!

Testünk-lelkünk,
akár a kozmosz,
hőköelve retten.

Mint az ujjenyomat,
minden pillanat
ismételhetetlen!

Látszólag munka nélkül

Szeretem az ilyen borulatot
így délután,
amikor hamut hint fejére a világ,
hamuszín fellegek lógnak
hamuszín állványzatok fölött,
s egyszerre halkan megered az eső.
Régi barlangok homályára emlékeztet,
denevér-homályra,
ahol állatbőrökön könyékre dőlve
elhevert a régi vadász.

Könyékre dőlve heverek én is,
mellettem rózsaszín-hártyás nyüzött állat –
a múltak.

Így múlik el ez a délután,
munka nélkül.

Aztán
lassan magamra látok:
feketék már a szerveim,
mint fogaim
a nikotintól,
s egy összekormozódott
tücsök
kaparász bennem.
Nem szentségtörő nagy szándékok –
cigaretta füstje
nyurgul csupán az égnek,

akár egy akácfa.
Fölállok csikorogva,
hátamat nekivetem,
hogy majd függőlegesen találjon,
mi elkerülhetetlen.

Végül
megtalálom a konyhát,
ahol maradék
időmet töltöm.
Kutyám ott hever
lábam előtt,
s rám a rádióból
Vivaldi-ragyogás sugárzik,
s látom,
így állok már örökre,
Vivaldi-ragyogásban,
libatepertő illatában,
függőlegesen,
hátamat –
mintha az ajtófélfának:
nyurga cigarettafüst-oszlopnak vetve,

S távolról is,
átszűrten
füst száll,
áldozati füst
a tűnődés szigeteiről.

Egy hanglemez hallgatása közben

Vijjog, vijjog a saskeselyű,
mongol fennsíkok membránja rezeg, mint
messzi csillag,
mint messzi égitestről visszaverődő
csikónyerítés
az éjszakában,
patadobaj.

Fölveszem tétován és
szívdobogva,
mint váratlan megcsörrenő telefont,
fölveszem, fülemhez illeszttem a hegyek
kagylóját:
álom-régi tenger hullámverése zúg,
álom-régi ember dalol,
ki voltam,
kik valamikor mink is valánk.

Ó, ti gyöngyköpő koponyák, daloljatok!
Mongol fennsíkok membránja,
rezegj,
rezegj!
Íratik Modern Halottaskönyv,
primitív s lélektelen, mint amivé lettünk,
mint amik levénk,

ó, ti tar koponyák,

gyöngyökkel
temetkezők!

Agyagmadár

Színekből, árnyékokból,
rakok világot
bambusznádból,
hogy kinyújtózzam.

Heverek
holtan,
zsibbatagon,
feldaraboltan.

De azért megkérdézem:

Ki jár,
ki rág a rozsföldeken?
ki dobog a kert alatt?

Mintha a szív szakad!

Valami halott király
vagyok én, csontjaim
kriptafalak!

No, és ott legbelül?

Verdes az áldozat,
verődik
kegyetlenül.

Verdess, agyagmadár!

Sorsodon nincs rés,
egy árva horpadás:
szabott a csontkerítés,
a bordarács!

Ének, csak az marad:

Valaha király voltam én –
csontjaim kriptafalak!

Ez sem utolsó!

Asztalomhoz már nem minden senkit –
mint ahogy Ady mondaná.
Csillagokig visz a csillagtalan hit,
avagy bukjunk asztal alá.

Vannak még jó urak fölül páran,
bírní kell, e tor bár az utolsó.
Utolsót hány korsó bor perdült már így?
ez se lehet hát a legutolsó!

Tiszafák nagy békessége

Terebélyesek, mint a magyar szótövek.
Mit nekik erdő – ők maguk azok.
Ti maradtok meg, vesznek a tölgyesek –
mint szerelmes pávák, csak sátorozzatok!

Krumplivirágos betört földeken,
hol a szolgaság bokrokba bújva kinő,
s az Isten se bírja rá, hogy jobb sorsáért tegyen,
feszült izmokkal pörögtök éig, mint őrült diszkoszvető.

Ez maradt hát meg, mint ős Kelet pompája,
egy-két gömbölyded tűlevél-sziget?
De hajaz a hajdani tenger árra,
mely tűlevél-nyílakkal árasztott földeket.

Veletek immár minden megesett –
kőkorszak, vaskorszak, atomkorszak.
Egy-két nagyfejű atyafi tűlevél-sziget,
kik úgy sátoroznak, mint pávák sátoroznak.

Nagy békét éltek ti, komoly tiszafák,
kiket a balsors is nagy békére rendelt.
Ám fölindultok, ha a szél-csákányos világ
törzsetek alá vájkál új krumplisvermet.

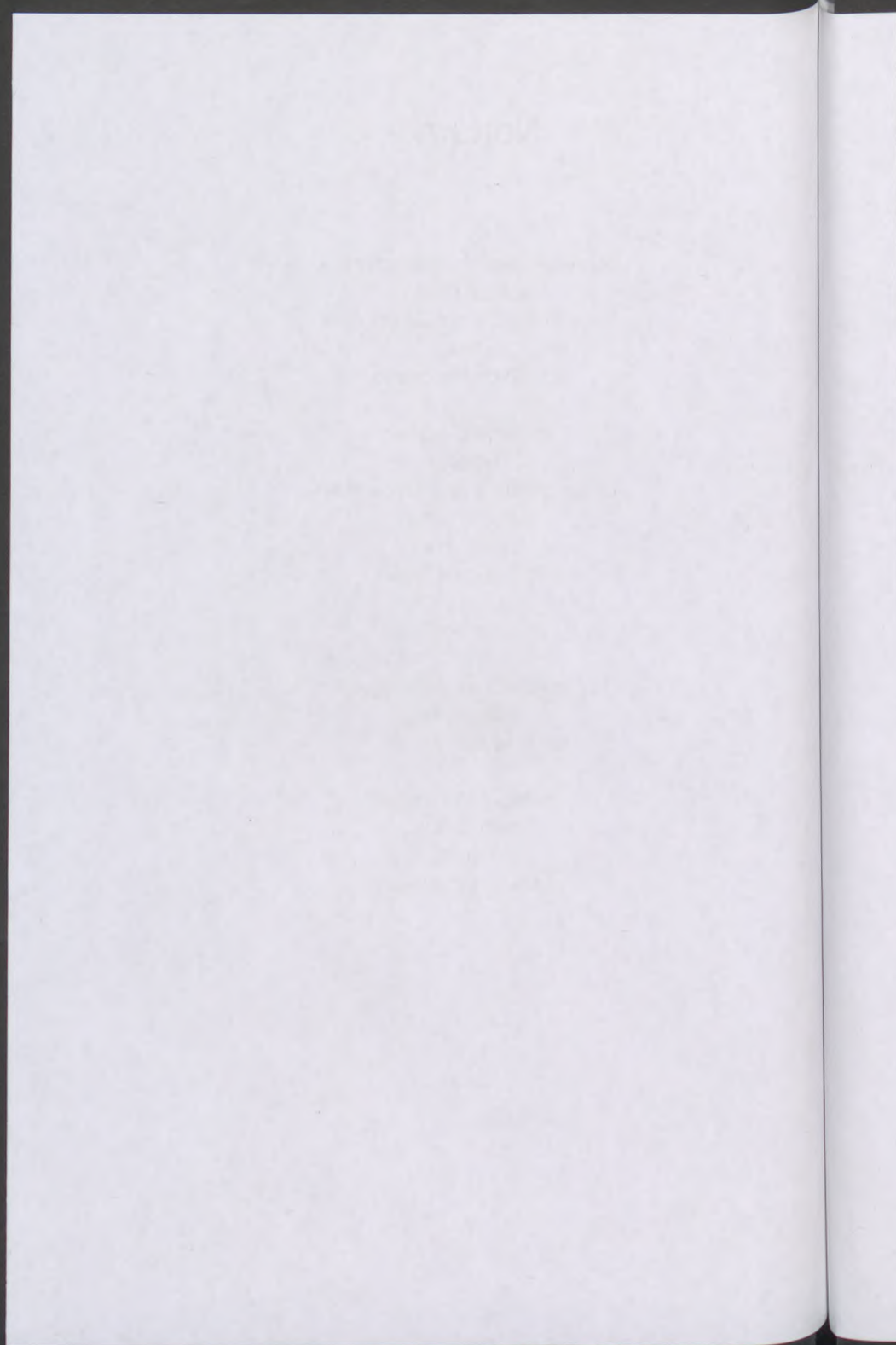
Notturmo

Asszonyszagú párnára dől már
kókadtt fejem,
ájultan, emléktelen,
s bent
fölhólyagzik a csend –

csillagok: a béke
kristályai
kicsapódnak a homályba fent –
(elektromosak
az ég vizei),
minden csak sejlik,
leng és
dereng,

ám fölfakad kint az éjjellé gyúlt nyár,
szétcsorog
időtelen –

csillag, csak pulzálj!
nem szűnik,
bár áll,
pulzál a történelem!

SZÉP MAGYAR BOROKNAK
DICSÉRETI

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON

Szentgyörgyhegyi Olaszrizling

Itt élek nyáron,
a Szentgyörgyhegy alatt,
a bazaltorgonák sípjai alatt,
és mivel felettünk lebeg az Isten:
az Isten lángszóró szemei alatt,
ahol a szőlőlevelek miriádjai:
zöld fülek, hallgatóznak,
hallgatják leendő boruk titkát.
Mennyi fickós tűz lobog boraidban,
Szentgyörgyhegy elfekvő elefántja!
Mily szárnyalásra készted a lelket,
tüzes Olaszrizling,
Szentgyörgyhegy első bora!
Barátom boltíves pincéjében
munka után, ha
hersegő testedet harapjuk jó fogakkal,
hogy szikrázik tőled az élc, a szellem,
hogy harsan pajzán történetekre
a legyőzhetetlen, szilaj nevetés!
Olaszrizling!
ha zöldesfehéren csillámlasz
a metszett kehely-poharakban,
felejtí az ember a fáradságot,
s ha kimegy pösölni a csillagokkal kiver t éjszakába,
hetykén veti meg lábát, s úgy nézi
szemközti fényeidet, Badacsony,
mint aki e tájat immár
el sose hagyja,
mint aki örökkön,
s örökkön mámorban él.

Száraz Szamorodni

Szomorú férfiak itala,
Száraz Szamorodni,
te feloldod a cseppköves bút is,
fel a megcsökött csüggedséget,
mi-mindent oldasz fel te,
foglalsz magadba,
szomorú férfiak aranyló itala :
Száraz Szamorodni!
Érett nők mindentudó szerelme vagy te,
barnán elomló asszonyoké,
ó, ha téged illet a szám,
mintha Sophia Loren keblei közé
fúrtam volna volt csapzott fejem,
ó, ha téged kóstol a nyelv,
mintha lennék a sok-karú Siva,
rándulván mindegyikkkel
öngyilkos ölelésre.
Édeni szentjánoskenyér-ízéd
kitartást sugall a kételyek közt,
behálóz a barátság
legszentebb kötelékével.
Fölszabadítasz te mindenre, ami nemes,
ami gerinces, ami nagyság,
mert nemes, gerinces vagy magad is,
bölc, aki bölcseket keres társaságul,
nagy bor,
legnagyobb, akire örökön áhítozom,
s el akit
csak ritkán érek.

Villányi Oportó

Papp Jutka szájának kislányos ízeivel
emlékezem rád most,
régi italom,
Villányi Oportó.
Amikor csitri vagy,
akkor vagy magad is a legjobb,
s akár a déli nők,
hamar öregszel.
De mit tudsz,
mi-mindent tudsz te már
csitri korodban!
Rubin-csillogásod kigyújtja vérem,
testes vagy, fűszeres, savaid
bársonyosan elomlók...
Ó, fiatalság! bársonyon
már sose futnak perceim...
Mi lehet azóta Papp Jutkával?
Kit borzongat most vércsepp-ajakkal?
Hozzád hű maradt-e,
mint én,
Villányi Oportó?

Akasztói Kadarka

Gyerekkorom bora,
tinta-piros Kadarka,
hogy feledkezhetnék meg rólad?
Légy áldott, nagyapám pincéje,
te bújtattál a bombázások idején,
mikor még alig tipegtem,
s legelső ifjúi viharaim közben.

Kadarka-bor!
habzó és vörös, akár a vérem:
rejtettünk szárkúpba, ástunk földbe
végrehajtok és fináncok
mohó szeme elől,
hisz te voltál nekünk
az egyedüli forrás,
téged váltottunk vastag
bivalytejre!

Emlékszem édes-csípős murci-ízre:
hosszú nádszálon át titkon
mily gyönyörűséggel szippantgattalak,
míg pattogva rózsaszín habbal
baba-nyugtalanságod nem csillapult,
hogy aztán, zimankó jöttén,
tuskó hasogatás közben
egy-két korty érett cseppeddel
magunkat megerősítsük: én s nagyapám.
Mert erőt adtál te, milyen erőt!
somolyogtam csak, hogy nagyapa,
aki volt csendes kis töpörtyű-ember,

estére kelvén némelykor hogy nekibátorodott:
ki akarta szórni tüzelve
az egész pereputtyot,
legelőbb ingerkedő nagyanyámat.
Micsoda hangja kelt estére tőled
a kisembernek!

Én előbb remegtem,
majd somolyogtam,
végtére is kezét
kamaszerőmmel csendben lefogtam,
ágyát megbontottam...

S nem feledhetem döbbenetét.

A szekszárdi vörös

Bor,
te nemes ital,
mit tettél vélem?
Szépnek látom a jövőt újra.
Ha van...
De miért ne lenne?
Hányszor mondták már ki a végszót
atyafiak,
s hányszor szüreteltek azóta
Szekszárdon
atyafiak?!

Barátaim,
ez a vörös nem ugyanaz,
mi nyolcvan évig
festegette a világot!
Ettől a vöröstől
csak orrunk bíborodik,
nem kabátunk baloldala vérzik át,
meglyuggatva hazug
rendjelekkel.
Vöröset iszunk,
fehéret pösölünk –
így van ez kezdetek óta.
Ezért húztak bennünket
a képmutatók
annyiszor deresre vagy keresztre.

Igyunk hát, cimborák, vörösbort,
szekszárdit lehetőleg,
s ne feledjük,
sőt bízzunk a Mindenhatóban,
hogy mi mind
derék legények vagyunk!

Egri Bikavér

Egri Bikavér –
kiveszik tán belőled végül
a tüzes-nemes kadarka?
Papok pincéi
őrzik még ízeidet!
Úgy magasodsz föl, mint a
hajdani Ápisz-bika, ha
üzekedni készült,
s alatta a kis folyató tehénké
lába megroggyant.

Fejedelmi bika –
én bizony emlékszem rád jól.
Cseh és szlovák költőkkel
koccintottunk veled
egymásra s '56-ra
egy moszkvai rideg vagonban,
önszántunkból,
1968-ban –
ez biz' egy vaklónál többet ért!

Egri Bikavér,
én hiszek benned,
mint a szénszemű palóc menyecskék
erkölcsében,
mint a nagyfütykösű palóc legények
virtusában,
és nagyra tartalak téged,
nagy bor vagy te
a nagy borok között,

de a világ is úgy ámul rád, hidd el,
ha kadarka is tüzesít-nemesít,
s fölszikkraznak tőled újból
a lebecsült régi lándzsák,
Balassák kardja,
s Dobó Katica tébolygó szemei!

A soproni Kékfrankosról

Hallottad, pajtás, mit én hallottam?
Hogy édes soproni Kékfrankost ittam!
Ha hallomás is – még ilyen szégyent!
Igyon csak édeset Hernádi –
meg a német!

Bezzeg Sopronban nem azt isszák!
Nem csak nem isszák – tudva tudják,
a Kékfrankos biz' szilánkos-karcos,
ilyet kért, ilyet kapott már
Jurisics Miklós.

Kőszeget különben úgy leverték
volna, mint ötéves gyerek a lepkét.
Borsos marhasült vagy pörkölt után
jöhetett bizony már Konrád
vagy Batu kán!

Édes Kékfrankos?! Ilyet csak az talál
ki, aki nőtény sátánnal cimborál.
Pajtás, én tudom jól, mi jobbak vagyunk –
a lőrért kiköpjük –
Sopronit iszunk!

Somlói Juhfark

Csóró életem ajándéka,
nagyravágyó, de
kisemmizett szerelmem,
te világszépe!
Kemény vagy, mint Áron
vesszeje vala,
miként az írás,
s oly ritka is vagy,
mint ama vessző!
Nem hiába neveztetél
Bécsben
s ruganyos matracokon
gyerekcsináló bornak!
Ha téged illehetlek,
vitézlő s hűtlen gondolatok
marják eszem,
s olyannak képzelem a
Ságot és a Somlót,
mint szalmakazalban ropogó
fölbillent rakott szoknyát.
Mit whisky, gin vagy konyak,
ha te boldogítod a lelkem!
Egykedvű férfiak csapolnak pedig
minden tavasszal,
de kérlek, virágozz,
foganj is meg,
ne legyen belőled,
kényes somlai egyke,
s ha idegen helyekre kerülsz,
számítsd föl busásan árad,

hisz vetekszel te
a legjobb rajnai borral,
de hozzám,
csóró imádódhoz
mindétig jó szívvel légy.

Én ingyen is imádlak!

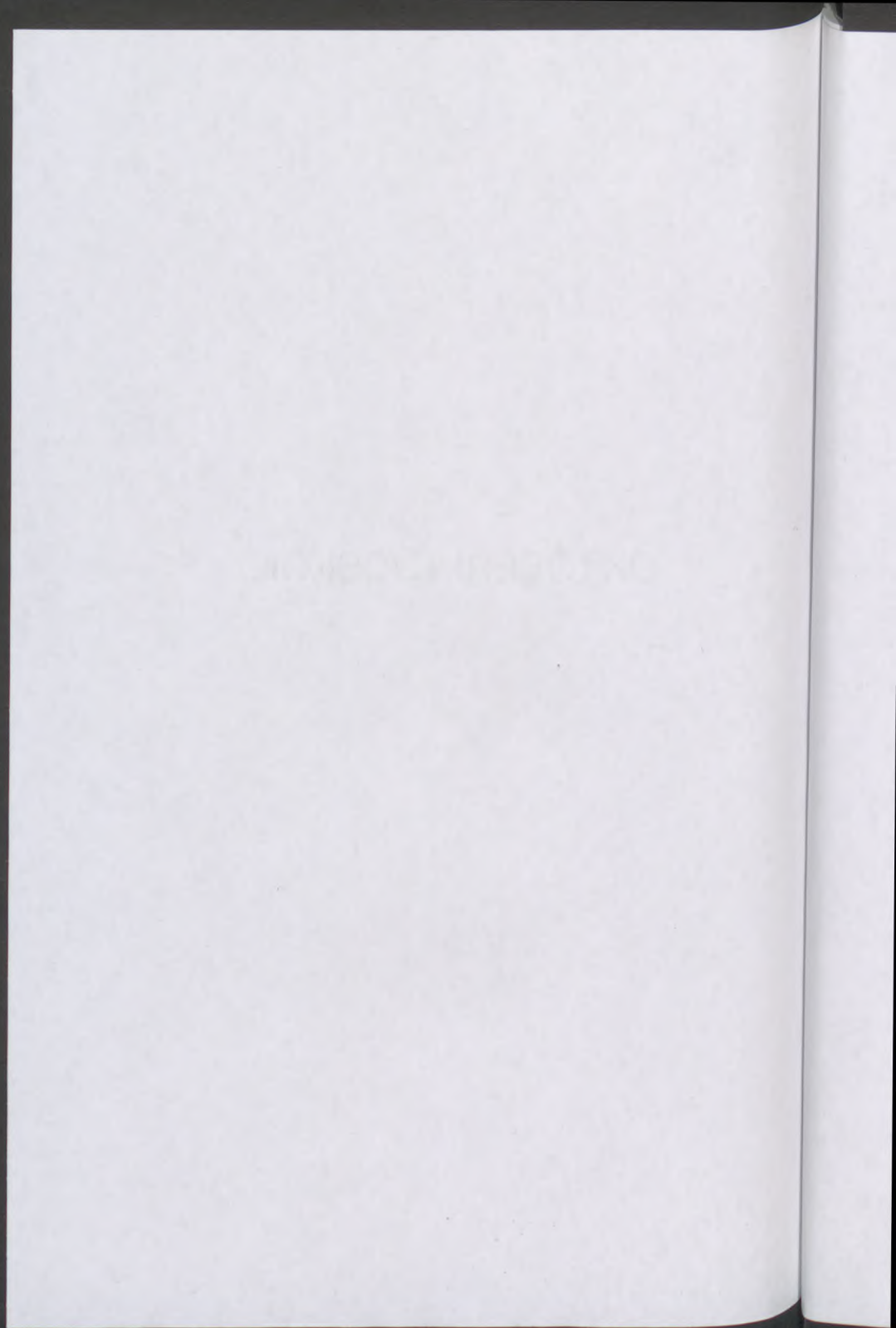
Zöld Veltelini

Feleségem-bor –
az vagy,
az lettél nekem, Zöld Veltelini!
Monogám sose voltam,
de benned találtam állandóságot,
akihez minden kicsapongás után
meg-visszatérek.
Mandulás ízeidtől immár
halálig hiába menekülnék,
te pedig gömbölyödsz, szépem,
ezerfűrtűvel kicsinyég meglágyítva,
harmonikusan, évről évre,
torkom nagy gyönyörűségére.
Pincém lakója lettél,
s bármeddig elmaradnék,
telt savaiddal
szerelemben vársz rám.
Pincémben alszol hűsen,
mint Csipkerózsika,
s akkor kelsz életre, ha megcsókollak.
Életem társa, te,
mint egy selyemfiú,
ajánlak s árullak mindenkinek,
s nincs nagyobb örömöm,
mint ha dicsőségedet zengik,
s végbúcsúztatóm után is,
remélem, te tartod majd a lelket
az összegyűlt tenger gyászcsapatban.

Életem társa, te, melegíts,
melegíts addig is,
melegíts az egyre hűlő világban!

1812

OKTÓBERI TÜCSKÖK

Időtlen őszben

Mi ez a táj,
e nyugtalanság?
Ideges bokorremegés –
Mi ez a csipkés,
kapkodó láng?
Ez a temérdek?
tenger-kevés?

Isten
rázkódik,
ős-lokomotív,
időtlen őszben
s bennem remeg –
száguldoz, röptet a
világon szerte –
becsalinkázzuk az
egész
 eget!

Adj Istenem
sok ragyogást, őszet,
vérbuggyantást,
szerelmeket!

Gesztenyehullás

Zsebemben az év első gesztenyéje –
boldognak lennem ennyi most elég.
Vagy majdnem. Szedem, gyűjtöm sok-sok éve
a babaarcú kreol gesztenyét.

Más kavicsot zörget a zsebében,
kulcsokat, pénzt vagy egyéb lomot.
Én egy gesztenyével is beérem.
Már ettől is – majdnem – boldog vagyok.

Emberibb lesz általa a nem-lett.
Még az elmúlás is emberibb.
Gesztenyéim, kreol babaarcok:
életünk hát így-úgy eltelik!

Így-úgy telik, s ha megáll az ember
a fasorban, csak mint a kutya
a törzs mellett: nézi szikkadt szemmel,
mint fakul a lombok aranya.

Őszülő Föld

Madarak tébolydái az erdők,
az ősz, arany kalitka,
rájuk zárul.
Ülők fagyökéren,
nézek egy felhőt –
unottan úszik el
a láthatárról.

Zúgnak a madarak.
Mint hordóból must,
torkukból kiforr habzón
az ének.
Bennem is ébred egy távoli ritmus.
Levelet pottyant a fa –
ürüléket.

Alkonyul.
Aggastyán-arccá szürkül
az égbolt, kiveri csillag-borosta.
Unokája, a Föld,
lábainál ül.
Haja ősz, szeme albinó –
vöröslik csipkebogyók pirossa.

Szárazvillámok

A nádas már lázad, izgalomban van,
reped az alsó a mennybolton, feszül.
Hunyorog az égaj, mint Isten-szem, olyan,
pilláin unottság, vak letargia ül.

Azt szeretem én, mikor diófám levelét
aranypántlikás cseppek pettyegtetik.
Döng az ég és közben a fű kiég, leég.
Dalaim is maguk dögös partra vetik.

Szárazvillámok, ti, kehes szárazdajkák,
rosszabbak vagytok, mint asszony, ha ledér.
Mért én értsenek meg, Uram? Világunk szánd
perzselő porba pottyant, lázadó könnyemért!

Jártam én

A lapályban éhes róka rikongat,
fácán, fajd ennek nemigen örül.
Csillaghoz kötött eb – lesem a holdat,
villanyláncfűzér az égig feszül.

Jártam én fiatal, könnyelmű szívvel,
s megaszult szilva lett mára nyaram.
Ám degeszig vagyok a szilva-ízzel...
Fácánt fog a róka a csaliban.

Temetők feketerigói

Temetők feketerigói –
tudtok-e
rothadó szívünkről szólni?

Hátha a ti csőrötök
mondja ki rólunk is,
ami örök.

Mi bennünk sajog csak formátlanul,
általatok tán
meghallja az Úr.

Járom a temetőt,
Farkasrétet.
Holtak lent.
Fölöttük: rigóének.

Lent: holtak.
Szívükből gyökérző fákon
feketerigók a legfelső ágon.

Sírató menyecskék,
színfeketében.

S a földben:
katonák alszanak mélyen.

Anyóka-rigó,
rigó-apóka –
színfeketében.

Alvadt-vér nóta.

Mióta?
Istenem,
mióta...?

Sóvárgok már vissza

Sóvárgok már vissza volt-időmbe,
valahányszor elvérzik a Nap.
Szebb már tavalyom, mint a jövője,
légyként lepik szívem a szavak.

Szám körül is szavak, szavak dongnak,
ki tudja már itt, melyik kié?
Szavak védnek, szavak szavatolnak,
s az ősz sárgáll, mint a trágyalé.

Ami való, mind ellenünk támad.
Már-már nem is fáj, mint fog, ha az
idegét kiölték. Belesápad
igazába, sajog, mi igaz.

Viharlámpás este

Viharlámpás este,
csikorgott a hó.
Vibrált fönt egy csillag,
a Nagy Számadó.

Vendégségbe mentünk,
nagy mama s apó.
Mit érdekelt engem
a Nagy Számadó?!

Mit érdekelt engem
a Nagy Számadó?
Kalácsot ehettem,
s csikorgott a hó.

Deresedők

Bevérződő esték,
hamuszín hajnalok.
Ránk tör az öregség.
Hó füstje kavarog.

Maholnap magunkra
maradunk, kedvesem,
míg fejünkre fönt hóra
hó gyűlik szenvtelen.

Ránk tör az öregség,
akár a tolvajok!
Bevérződő esték,
hamuszín hajnalok...

Tünemény, kancsó mellett

Fejem fölött füst kering,
kűnn meg hull a hó.

Te nyitsz szobámba megint,
halkan surranó.

Köszöntenélek – meg sem hallasz.
Tünemény, tünemény vagy csak, hallgatsz.

Mi újság? – kérdem – havazás van?
Hogy jöttél e nagy havazásban?

Ki áld vagy ver ilyen hűséggel,
hogy jössz e fürgeteges éjjel?

Angyal – köpenyed is angyalhaj.
Nincs már karácsony. Nincs még hajnal.

Virrasztok itt, a tavaszt várom.
S te vagy a legszebb látomásom.

Boríts el lánggal – pernye a lelkem.
Nagyon szerettem – megérdemeltem.

Hajad lugasába rejtőzöm,
mint minden télen, minden őszön.

S még nem őszen, bár pernyehedten,
világ világa vagyunk mi ketten.

Nem vagy Aphrodité, és én sem Atlasz –
tűnemény, tűnemény – te megtartasz.

Amíg átfordul a naptár lapja

Szemed rámvirrad, s lassan
szétárad bennem a reggel.
Szeretem, mikor lekattintod
fejem fölött a Holdat,
s újtára indítod a Napot
szerelmeddel.

Borongós ilyenkor a lélek odva,
csupa nyirok,
latyak,
harmat.
Szeretem, ha felragyog fölöttem
haláltól eloldó
nagyhatalmad.

Meddig még, meddig
ez a kegyelem,
ez a szentség?
Nélküled-órákon
nélküled-karaván
az egész álló nap,
nagy egyedülség.
Törmelék-idő termelődik
a homály piszkos lepedéke alatt
nélküled
estig,
mikor a csillagok hínárja közt

a Hold ladikja
megfeneklik.
Az hoz meg újra,
a Hold ladikja
csillagok hínárján fönnakadva.

Villanyfény szítál szép homlokodra,
s átfordul susogva
a naptár lapja.

Érem nyakamba

Alakod gömbölyded,

íj-forma a lábad,

tomporod deltája

pogány pagony.

Két melled két serleg –

de nem utánzat!

Eredeti vagy, kedves,

mint óborom.

Mihez kezdenék...

Mihez kezdenék két szén-szemed nélkül?
Föld-mélyből parázsló antracit,
s fölém ha az ég láp-tengere kékül,
vakít, akár a láng-Nap, úgy vakít.

Mihez kezdenék mély láp-öled nélkül?
A láp-rózsa szabadon lengedez,
de ha beporzom, bugáját hagyja ékül,
s ártéri magként múlt időt felez.

Vicsorgok rád, mégsem bántalak.

Véreb fogam csattanna szép nyakadra.

Az volna ám

mennyei pillanat!

Ezért ne hagyj magamra.

Engesztelő

Az elapadhatatlan édes dallam
szám sarkában – te vagy. A hajdani
szilvalekváríz, ami ínyemnek mennyei
manna – te vagy. Boromnak szeszfoka,
amitől megrészegednem oly jó – te vagy.
Éjszakámban a Hold pirulája, hogy
kibírható legyen az álmom – te vagy.
Hajnalom pintyőkéje, aki hangjával
ájulatom pókhálót tépdesei –
te vagy. Termő számócabokrom, málnabokrom
kietlen sívó homokban – te vagy. Nevem
aláírásjoggal felruházott egyetlen viselője –
te vagy. Ki szóra bírja egyaránt
a lélek legmélyebb üregeiben
cseleit szövő fondor magányt és a
mindenséget
– te vagy...

Hát mit akarsz még?!

Biztató

Ég vörösen a vadszőlő levele,
édesen csordul
az érett szőlő leve,
kapatos darázs a Nap, már nem szúr,
sugár-lábakkal markolja az eget,
míg aláfordul.

Hidegek jönnek, kedves, de ne félj,
kívül-belül ha csonkol is a tél,
lesz még erőnk ragyogni
kimájusultan,
mint valamikor,
egymásra hulltan.

Láttuk már az eget
elpernyehedni,
aztán meg a Napot
kipenderedni,

s mit kellett, tettük,
megtettük együtt,
mi kellett, időn túl,
de mindig megjött.

Most már ti, gyerekek,
repüljetek,
de előbb egyet

körözzetek
megperzselődött
fejünk felett
hullámzó, fiatal remegéssel!

Ne gondolj,
ne gondolj még,
kedves,
a téllel!

Októberi tücskök

Csillagaival az ég már elfordul,
dér csípi lassan a dinkatököket,
pincék ajtaja ércesebben csikordul,
rozsdás a vonatfűtty is
Badacsony fölött.

Dúr-hang ez, dirr-durr, sápad a rózsza,
kifosztva a töké, ölyv vitorláz
tarlóhántás fölött, pockot célozva,
s mérges gőzökkel erjed az újbor,
levegőért kapkod a borház.

Vattakabátban mereng az éji horgász,
csónakfaron a víz fémesen csobban.
Október lovása tiprat a megadó, lankás
dombháton, s mint a végsőig hajsztolt
szív – a Föld halálosakat dobban.

Mit akartok ti, tücskök, e barbár éjszakától?
Köd és tücsökszó habja önti el a völgyet.
Kutyaugatás hangzik valami holdbéli tájról.
Levitézlett madárijesztők
penge-fuvallatban megzörögnek.

Ám ti, október tücskei, citeráztok, mintha mi sem
történt volna, mint mikor még augusztus
röptette, szórta csillagait bőkezűen,
amikor magától értetődött,
ami most virtus.

Hallgasd október naiv tücskeit, lelkeim!
Úgy ülj meg a ködben, büszkén, mint a hegyek!
Ne vess halálra, minden egyes sejt zengedezzen!
Élni csak így érdemes –
amíg lehet!

Jegenyefák

Jegenyék,
földbe vágott kések,
ahogy ti hajladoztok!
Ahogy ti elsusogtok
éjeken át
a kiskacsákkal!

Jegenyék,
zöld erejű bicskák,
ahogy ti fölzokogtok!
s mint a sirályok,
teli vagytok
vitorla-feszüléssel,
végtelenséggel,
suhogással!

Jegenyefák!
zizegve rezgő szelíd kések!
derekat én
hozzátok mérek –
ki ember,
hozzátok mérje magát!

Csendes figyelmeztető

Nehezek
már
a levelek
a fának,
ágnak.
Hulltukon
kányák
kacagnak,
keringve kárt kiabálnak.

De ami könnyű,
tovaszállt
az augusztusokkal.
Csínján hát,
barátom,
most már
a borral
s a gesztusokkal.

Ne kezdj már
balhét
se sátánokkal,
se krisztusokkal.
Nehezek
már
a levelek
a fának,
ágnak,
okkal és sokkal.

Maradj csak,
mi mindig
szeretnél
volna
lenni –
1 ember.

Kétezerkettő –
november.

Tartalom

Haladék

Megint az ősz	7
Ahogy megállok csikorogva	8
Haladék	9
A mindennapi pohár	11
Unokát várok	12
A 60. előtt	14
Messze vagytok már	15
Hó alól fű	16
Világ bajnokság	17
Tulajdonviszonyok	18
Viszonylatok	19
Ember vagy madár?	20
Félreértés	21
Miért virrasztok?	22
Egy (?) poetesszára	23
Kinek a pap, kinek a papné	24
A jószágos Varázsló	25
Szavalóversenyek Akasztón, Mikuláskor	26
Vattacukros képpel	27
Szél ront át a réten	28
Vízpart	29
Öregasszony hajnali útfelen	30
A Királyhágó tér	31
Szökőkút a megújult Királyhágó téren	33
Isten csavargója	35
Húsvét Szent György-hegyen	36
Én Istenem!	37
Krisztusok, lehorgadt fővel	38

Lepkék	39
Gyakori szókkal	40
Janus-arc-kontra	41

Ártatlanság elvesztése

Sugarak erdejében	45
Kiáltás	46
Anyám hajdani éneke.	47
Szidolozott Nap fényesedik.	48
Édesanyám!	50
Anyám a babonák közt	51
Kenyeret anyám úgy eszik	52
Jó halál?	53
Köznapi csoda	54
Ártatlanság elvesztése	55

Metszetek

Napfény-varangy	59
A félelem születése.	60
Zord egek	62
Metszetek	64
Integetők	70
Tündér Baka	72
Koportos – reminiscenciák	73
Napok fogyásán	75
Kolduspénz	76
Aberrációk	77
In memoriam D. Thomas	78
A globalizmusról	79
Dióhéj-történelem.	80
Hekatomba	81
Balassiáda	82
Hamuka-ország	84

Hollóhódás	85
Látszólag munka nélkül	86
Egy hanglemez hallgatása közben	88
Agyagmadár	89
Ez sem utolsó!	91
Tiszafák nagy békessége	92
Notturmo	93

Szép magyar boroknak dicséreti

Szentgyörgyhegyi Olaszrizling	97
Száraz Szamorodni	98
Villányi Oportó.	99
Akasztoi Kadarka	100
A szekszárdi vörös	102
Egri Bikavér	104
A soproni Kékfrankosról	106
Somlói Juhfark	107
Zöld Veltelini.	109

Októberi tücskök

Időtlen őszben	113
Gesztenyehullás	114
Őszülő Föld	115
Szárazvillámok	116
Jártam én	117
Temetők feketeirigói	118
Sóvárgok már vissza	120
Viharlámpás este	121
Deresedők.	122
Tünemény, kancsó mellett	123
Amíg átfordul a naptár lapja.	125
Érem nyakamba.	127
Mihez kezdenék...	128

Engesztelő	129
Biztató.	130
Októberi tücskök	132
Jegenyefák	134
Csendes figyelmeztető	135

8897/05

Engedély	129
Előszó	132
Összefoglaló	133
Jegyzék	134
Chapitre I. Az alap	135

ISBN 963 7486 05 4

Kiadja a Széphalom Könyvműhely
1068 Budapest, Városligeti fasor 38.

Tel./fax: 351-0593

E-mail: iroalap@axelero.hu,
www.szephalom-konyvmuhely.hu,
www.konyves-szovetseg.hu

Felelős kiadó: Mezey Katalin

Nyomdai előkészítés: Reuter Katalin

Nyomdai műveletek: Saluton Nyomda Kft.

A GLOBALIZMUSRÓL

A betűk fellázadtak –
leszoktatnának
az olvasásról.

*

S már megint olvastam
– végre! –
– s igazat! –,
én, galád!

Most várhatom, hogy ismét
„beszítálja agyamat a szesz”...

ISBN 963-7486-05-4

9 789637 486050

KISS BENEDIK Októberi tücskök